

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
WYBRANYCH FRAGMENTÓW OGRODZENIA
(STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA CHEŁMŻY

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
WYBRANYCH FRAGMENTÓW OGRODZENIA
(STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

AUTORZY OPRACOWANIA:

mgr Dobromir Dombek
dyplomowany konserwator zabytków
nr dyplomu: 2025

Adres korespondencyjny:

Dobromir Dombek
Słowackiego 61/4, 87-100 Toruń

TORUŃ – CHEŁMŻA 2024

DZIEŁO KONSERWATORSKIE I DOKUMENTACJA CHRONIONE PRAWEM AUTORSKIM

*Prawo autorskie, zgodnie z art. 1, Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych
z dnia 04.02.1994 r. Dz. U. Nr 24, poz. 83 z dnia 23.02.1994 r. (Dz. U. Z 2006 r. nr 90 z późn. zm.)*

Spis treści

Spis treści.....	3
1. Karta identyfikacyjna zabytku i dokumentacji.....	4
2. Przedmiot, cel i zakres prac konserwatorskich	6
3. Lokalizacja/sytuacja.....	6
3. Zagadnienia historyczne.....	8
4. Opis obiektu.....	9
5. Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	11
6. Koncepcja prac konserwatorskich	14
7. Program prac konserwatorskich	15
8. Dokumentacja fotograficzna i rysunkowa.....	18

1. Karta identyfikacyjna zabytku i dokumentacji

1.1. Dane przed rozpoczęciem prac

RODZAJ: mała architektura

TEMAT: ogrodzenie kościoła pw. św. Mikołaja Biskupa w Chełmży

NR REJESTRU ZABYTKÓW: A/1796 z dnia 13.10.2021 roku.

AUTOR, WARSZTAT, SZKOŁA: -

SYGNATURA: brak

INSKRYPCJE: brak

DATOWANIE: 1897

POCHODZENIE: brak

LOKALIZACJA/MIEJSCE PRZECHOWYWANIA: ul. Mikołaja Kopernika 9, 87-140 Chełmża

WŁAŚCICIEL/UŻYTKOWNIK: Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja Biskupa, ul. Mikołaja Kopernika 9, 87-140 Chełmża

WYMIARY: długość – 61m, szerokość – 50 m

MATERIAŁY I TECHNIKA ORYGINAŁU: Ściany strefy cokołowej murowane z cegły formatowej układanej w wątku krzyżkowym na zaprawie wapiennej. Przęsła stalowe z profili ciągnionych lub kutych maszynowo.

MATERIAŁY I TECHNIKA NAWARSTWIEN: Ściany lokalnie przemurowania z nowej cegły formatowej, spoina cementowa, miejscowo profilowana.

WCZEŚNIEJSZE KONSERWACJE (LUB RENOWACJE): TAK ☒ NIE ☐

DATY WYKONANIA: najnowsze po roku 2021

WCZEŚNIEJSZE DOKUMENTACJE: TAK ☐ NIE ☒

1.2. Zmiana danych po zakończeniu prac

brak

1.3. Dane o dokumentacji

INWESTOR I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA: Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja Biskupa, ul. Mikołaja Kopernika 9, 87-140 Chełmża

ZLECENIODAWCA: Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja Biskupa, ul. Mikołaja Kopernika 9, 87-140 Chełmża

LICZBA STRON TEKSTU: 18, FOTOGRAFII: 34, REPRODUKCJI: -, RYSUNKÓW: 1

AUTORZY OPRACOWANIA: mgr Dobromir Dombek
dyplomowany konserwator zabytków
nr dyplomu: 2525

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

AUTOR DOKUMENTACJI FOTOGRAFICZNEJ: mgr Dobromir Dombek

AUTOR DOKUMENTACJI RYSUNKOWEJ: mgr Dobromir Dombek

RODZAJE BADAŃ ORAZ ICH WYKONAWCY:

- badania stratygraficzne in situ - mgr Dobromir Dombek,
- analizy chemiczne – mgr Wioleta Oberta

DATA I MIEJSCE WYKONANIA: Chełmża – Toruń 2024 r

MIEJSCE PRZECHOWYWANIA:

1. EGZ.: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu, ul. Łazienna 8, 87-100 Toruń
2. EGZ.: Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja Biskupa, ul. Mikołaja Kopernika 9, 87-140 Chełmża
3. EGZ.: Dobromir Dombek Słowackiego 61/4, 87-100 Toruń

2. Przedmiot, cel i zakres prac konserwatorskich

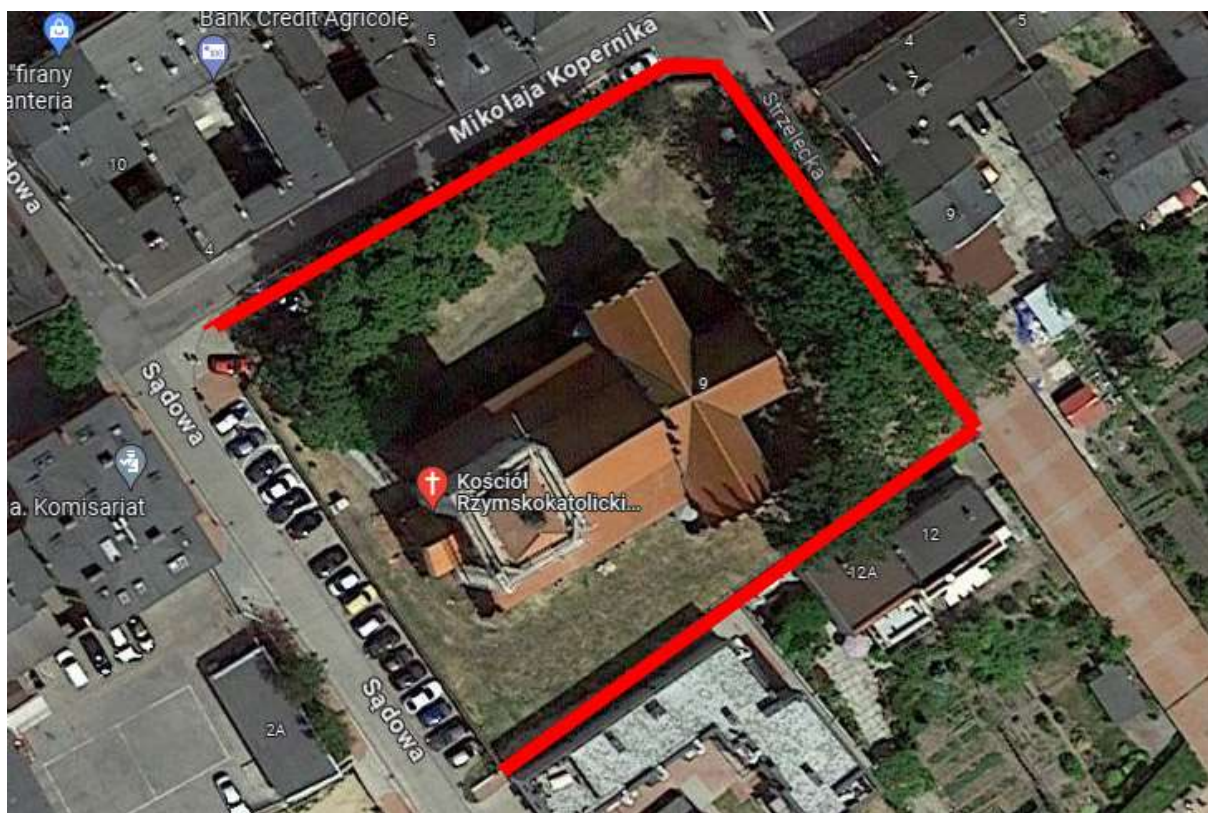
Opracowanie dotyczy północnego, południowego i wschodniego fragmentu ogrodzenia terenu przykościelnego parafii pw. św. Mikołaja Bpa w Chełmży.

Dla obiektu przygotowano opis stanu zachowania i przyczyn zniszczeń oraz program prac konserwatorski z wyszczególnieniem planowanych czynności i materiałów.

3. Lokalizacja/sytuacja

Ogrodzenie otacza należącą do kościoła działkę (nr 141) o kształcie zbliżonym do prostokąta i przebiega wzdłuż ulic:

- Strzeleckiej (strona wschodnia),
- Mikołaja Kopernika (strona północna),
- Sądowej (strona zachodnia),
- na styku z działkami 143 i 144, równoległe do bulwaru (strona południowa).

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

Teren na którym zlokalizowano działkę kościoła, opada dość znacznie w kierunku Jeziora Chełmżyńskiego (południe), wymuszając kaskadowy przebieg wschodniego i zachodniego odcinka ogrodzenia.

Grunt w obrębie samej działki częściowo zniwelowano. Jego poziom jest po południowej stronie działki dużo wyższy od otaczającego terenu co sprawia, że w partiach tych dolna część ogrodzenia pełni także rolę muru oporowego. Dotyczy to w szczególności południowego i południowo-zachodniego odcinka ogrodzenia. Wyniesiony teren przykościelny odwadniany był pierwotnie za pomocą rur drenarskich, przebijających dolną część ogrodzenia i wyprowadzających wodę poza ogrodzenie. W chwili obecnej system ten jest niesprawny, rury uległy zapchaniu lub zostały celowo zaślepione w celu wypełnienia przepisów prawa budowlanego o gospodarce wodą opadową.

Na teren przykościelny prowadzą dwie, rozwierane, dwuskrzydłowe bramy zlokalizowane w północno-wschodnim i w północno-zachodnim narożniku działki.

3. Zagadnienia historyczne

Obecny kościół filialny pw. św. Mikołaja zbudowany został około połowy XIII wieku jako kościół parafialny i nosił pierwotnie wezwanie św. Jakuba (w 2. poł. XVII w. kościół nosił wezwanie Marii Magdaleny). Po raz pierwszy kościół wymieniany został w źródłach w 1248 r. W 1422 r. świątynia została częściowo zniszczona w czasie najazdu polsko-litewskiego na Chełmżę.

W 1827 r. kościół został wykupiony za kwotę 1200 talarów przez króla pruskiego Fryderyka Wilhelma III i przekazany miejscowym ewangelikom. Od tego czasu aż do 1945 r. służył gminie protestanckiej.

Powstanie przedmiotowego ogrodzenia łączyć należy z szeroko prowadzonymi przez protestanckich właścicieli pracami modernizacyjnymi prowadzonymi w latach 1848-1906, które obejmowały min., podwyższenie wieży, dobudowanie transeptu i neogotyckiej kruchty. Budowę ogrodzenia datuje się na rok 1897.

4. Opis obiektu

Technika

Ogrodzenie wykonano w technice mieszanej, z dolną częścią murowaną z cegły a górną (ażurem) wykonaną z elementów metalowych.

Dolną partię ogrodzenia wzniesiono z cegły czerwonej, palonej o wymiarach 24,5-25,5x12,5x6,5 cm, ułożonej w wążku krzyżykowym. Powierzchnie spływowe wykonano z kształtki nieco większej o długości 28 cm. Cegłę spojono jasnobeżową zaprawą wapienno-piaskową.

Konstrukcję ażuru wykonano z elementów stalowych – kutych lub walcowanych oraz lanych – żeliwnych lub ze staliwa (groty). Profile pionowe i poziome oraz elementy dekoracyjne połączono poprzez nitowanie. Ażur osadzono na ceglany cokole poprzez wpuszczenie pionowych profili wiodących w grzbiet części murowanej.

Skrzydła bram mają formę i konstrukcję analogiczną do ażuru ogrodzenia. Ustawiono je w dolnej części na stalowych łożyskach ślizgowych a od góry ustabilizowano zawiasami w formie obejm wykonanych z płaskowników.

Forma

Ogrodzenie terenu przykościelnego wybudowano na planie prostokąta. Ma ono formę dość prostego muru, nakrytego dwuspadowym, ceglany spływem i zwieńczonego stalowym ażurem. W północno wschodnim i północno zachodnim narożniku ogrodzenia umieszczono dwuskrzydłowe furty, zawieszane na murowanych słupach. Narożniki południowe zaakcentowano neogotyckimi sterczynami.

Dolną część wymurowano w klasyczny, dla przełomu XIX i XX wieku sposób, z cegły ceramicznej, układanej w wążku krzyżykowym. W formie i konstrukcji mury wyróżnić można wysuniętą przed lico i odciętą rolką część cokołową oraz część górną, zwieńczoną daszkiem, który podparto gzymsem kostkowym. W związku ze znacznym spadkiem terenu w kierunku południowym, wschodni i zachodni odcinek ogrodzenia mają układ kaskadowy. Na każdy uskok (przęsło) murowanej „kaskady” przypadają dwa przęsła stalowego ażuru. Bramy wjazdowe wyróżniono smukłymi słupkami nakrytymi czterograniastymi daszkami, powstałymi z przecięcia dwóch form dwuspadowych. Na trzonach słupków umieszczono płytkie, nietynkowane blendy,

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

zamknięte łukiem ostrym. W analogicznej formie wybudowano obie sterczyny po stronie południowej.

Część ażurowa ma również formę tradycyjną dla epoki, powstałą poprzez ujęcie pionowych prętów o przekroju kwadratowym w kleszcze z ceowników. Ażur wzbogacono kutymi wolutami a pręty zwieńczono dekoracyjnymi grotami liściastymi. Ażur podzielono na przęsła za pomocą cylindrycznych słupków zakończonych kulą.

Forma obu bram jest zbliżona i powiela zasadniczo formę i konstrukcję stalowej części ogrodzenia. Skrzydła wyposażono dodatkowo w dolnej części, w fartuchy z płaskiej blachy stalowej i rozbudowaną dekorację w postaci wolut i esownic. Grotowe zwieńczenia prętów pionowych rozmieszczono w dwóch poziomach (co drugi pręt jest krótszy).

5. Stan zachowania i przyczyny zniszczeń

Stan zachowania ogrodzenia jest bardzo zły, wynikający z wieloletniej eksploatacji, braku bieżących napraw i remontów oraz z technologii jego wykonania, wpływającej na ograniczoną jego trwałość w roli muru oporowego. Pozbawiany izolacji, z niesprawnym systemem drenarskim, wzniesiony z tradycyjnej cegły palonej i murowany na zaprawie wapiennej wątek, w warunkach stałego dostępu wilgoci narażony jest na działanie korozji chemicznej i fizycznej.

Wątek ceglany (wschodnia i północna).

W wielu partiach ogrodzenia widoczne jest odchylenie części murowanej od pionu, spowodowane parciem gruntu i rozluźnieniem wątku murarskiego. Towarzyszą im lokalne ubytki spoin oraz cegieł, występujące najczęściej w partii cokołowej oraz pod zwieńczeniem części murowanej. Ubytki występują także na cokołach słupów furt i sterczyn. W niektórych odcinkach zachodniej części ogrodzenia ubytki wątku sięgają powierzchni $0,5\text{m}^2$ i głębokości jednej warstwy cegieł.

Po stronie północnej, wzdłuż parkingu przy ulicy Kopernika ogrodzenie jest prawie w całości przechylone w kierunku działki kościoła. Deformacja ta powstała w wyniku naporu korzeni blisko posadowionych drzew.

Kalenica daszków zabezpieczających część murowaną jest rozpojona na osi ogrodzenia. Posiada szeroką, dochodzącą do kilku centymetrów szczelinę, umożliwiającą penetrację wody opadowej oraz pogłębianie zniszczeń przez korozję mrozową. Do przyczyn powstania uszkodzenia zaliczyć można zapewne także małą szczelność połączenia murarskiego, korozję mrozową oraz rozpierające działanie produktów korozji stali.

Po stronie wschodniej ogrodzenia (ul. Strzelecka) na zewnętrznej powierzchni murowanej części ogrodzenia widoczne są rozległe wysolenia. Występuje tam znaczna różnica w poziomie gruntu w obszarze ogrodzonym i poza nim. Brak sprawnego drenażu

powoduje infiltrację wody opadowej z terenu przykościelnego w głąb struktur budowlanych, transport soli rozpuszczalnych w wodzie, wypłukiwanie spoiwa z zapraw, itp.

Mur na całej powierzchni jest silnie zabrudzony, pokryty nawarstwieniami pochodzenia organicznego (kolonie szaro-srebrzystych porostów) oraz ciemną patyną miejską. Cegła posiada złuszczone w większości lico, widoczne są także ślady działania soli rozpuszczalnych w wodzie w postaci wykwitów i dezintegracji granularnej. Część z uszkodzeń można wiązać z działaniem bakterii nitryfikacyjnych, chociaż prowadzone w ostatnich latach wykazały, że mogą one nie być czynnikiem decydującym w powstawaniu przypisywanych im zniszczeń.

Wątek ceglany (strona południowa)

W części południowo-zachodniej, na granicy z działką nr 143 wykonano w latach ubiegłych prace polegające na usunięciu części skarpy i podparciu muru do wysokości 120cm żelbetową ścianką. Wątek ceglany od strony jeziora przemurowano i wyspoinowano zaprawą w kolorze szarym (murarska zaprawa cementowa?). Przebudowano również sterczynkę w południowo-zachodnim narożniku ogrodzenia. Prace murarskie wykonano raczej niestarannie, zaprawa spoinująca roztarta zostało po powierzchni cegieł. Murowaną część ogrodzenia, od strony kościoła „zaizolowano” częściowo (na odcinku styku z działką 143) folią kubełkową.

Odcinek graniczący z działką 144 (fragment południowo-wschodni) nie był w ostatnim czasie naprawiany ani modyfikowany. Jego stan zachowania jest analogiczny do pozostałych odcinków ogrodzenia. O strony posesji działki 144, na całej powierzchni muru występują intensywne nawarstwienia w postaci depozytów solnych a wątek ceglany jest silnie zabrudzony. Znajdująca się w południowo-wschodnim narożniku ogrodzenia sterczynka posiada zniszczone zwieńczenie (spływy) oraz liczne spękania i ubytki materiału budulcowego w obrębie trzonu.

Elementy stalowe (ażur - przęsła stalowe)

Metalowe wyposażenie ogrodzenia zachowane jest w stanie niedostatecznym. Stal utraciła w większości powłoki dekoracyjno-ochronne. Eksponowany w warunkach zewnętrznych metal ulega typowym dla stopu procesom korozyjnym. Ażur jest rozchwany. W wyniku pęknięcia grzbietu muru wzdłuż łączenia kalenicy spływów, doszło do rozluźnienia zakotwienia słupków wiodących. W odcinku południowo-zachodnim wkomponowano przęsło obce, o dekoracji i wymiarach różnych od oryginału.

W obrębie ażuru widoczne są braki elementów konstrukcyjnych i dekoracyjnych. Liczne ubytki obejmują min. rozety, woluty, groty i krzyże ze sterczyn.

Stal jest silnie skorodowana, przekroje poszczególnych elementów uległy pomniejszeniu. Na elementach cienkościennych - słupki cylindryczne i fartuchy furt występuje korozja perforacyjna.

6. Koncepcja prac konserwatorskich

Koncepcja prac konserwatorskich zakłada utrzymanie aktualnej formy zabytku bez istotnych zmian w konstrukcji i materiale. Planuje się:

Dla części murowanych

- Demontaż elementów wtórnych, zużytych bądź zdestabilizowanych
- Dezynfekcja
- Oczyszczanie
- Odsalanie
- Rekonstrukcja wątku ceglanego
- Wzmacnianie cegieł (dotyczy części nadziemnych)
- Uzupełnianie ubytków - retusz drobnych uszkodzeń w cegle
- Spoinowanie
- Patynowanie i impregnacja

Dla części Stalowych

- Demontaż
- Oczyszczanie
- Naprawy ślusarskie i rekonstrukcje
- Wykonanie powłok dekoracyjno-ochronnych
- Montaż

7. Program prac konserwatorskich

7.1. Wątek ceglany

Wątek ceglany wskazanych przęseł wymaga rozległych napraw, prowadzonych obustronnie. Prowadzić go należy etapowo, poprzez stopniową wymianę zniszczonych kształtek ceglanych. W partiach poniżej poziomu gruntu, jako kryterium wymiany materiału należy przyjąć przede wszystkim właściwości techniczne materiału. W partiach naziemnych dążyć należy do zachowania maksymalnej ilości materiału historycznego.

- Demontaż elementów wtórnych, zużytych bądź zdestabilizowanych.

Demontaż obejmuje uszkodzone powyżej 70% cegły formatowe muru i kształtki spływu daszku. Należy założyć lokalny demontaż niewielkich fragmentów zdestabilizowanego wátku w celu głębokiego przewiązania cegieł. Czynność należy prowadzić ręcznie, ograniczając użycie elektronarzędzi do niezbędnego minimum.

- Dezynfekcja

Powierzchnię muru zdezynfekować preparatem biobójczym o spektrum działania zorientowanym na glony i porosty, dopuszczonym do stosowania w obiektach zabytkowych. Preparat biobójczy nanieść na powierzchnię muru przez natrysk. Pozostałości martwej masy organicznej usunąć z użyciem twardych nylonowych szczotek, następnie zmyć dużą ilością bieżącej wody. Pracowników wykonujących prace dezynfekcyjne przeszkolić w zakresie BHP i wyposażyć w niezbędne środki ochrony osobistej.

- Oczyszczanie

Watek ceglany oczyścić metodą hydro-dynamiczną z użyciem myjki parowej lub ciśnieniowej, oczyszczanie wspomagać można działaniem niskostężonych (3%) roztworów kwasu fluorowodorowego. Przed zasadniczym oczyszczaniem wykonać próby w celu ustalenia docelowego stężenia i czasu działania preparatu.

- Odsalanie

Zasolone obszaru wátku ceglanego odsolić metodą migracji do rozszerzonego środowiska. Okłady z wody destylowanej i waty celulozowej o grubości minimum 7 warstw nałożyć na powierzchnię muru przez tepowanie i pozostawić do całkowitego wyschnięcia.

- Rekonstrukcja wątku ceglanego

Rekonstrukcję wątku prowadzić zgodnie z zachowanym oryginałem, w wątku krzyżowym, z cegły rozbiórkowej i nowej o wymiarach 24,5-25,5x12,5x6,5cm. Cegły murować na zaprawie trasowej, np. Optosan TWM firmy Optolith. Spływy korony muru odtworzyć z kształtek prefabrykowanych o obniżonej nasiąkliwości, wykonanych na wzór oryginału (kształtka czworokątna o dwóch bokach równoległych).

- Wzmacnianie cegieł (dotyczy części nadziemnych)

Oslabione, pudrujące się cegły wzmocnić strukturalnie poprzez impregnację hydrofilnym preparatem krzemooorganicznym np. KSE 300 f-my Remmers. Preparat nanieść na oczyszczone i suche podłoże poprzez natrysk. Dążyć do maksymalnego przesycenia podłoża środkiem. Po zakończeniu nanoszenia nadmiar impregnatu, który nie wniknął w podłoże zebrać/odsączyć za pomocą ligniny. Wzmacniany materiał sezonować przez okres 4 tygodni w atmosferze o podwyższonej wilgotności. Zakończenie procesu wzmacniania kontrolować za pomocą próby hydrofobowości.

- Uzupełnianie ubytków

Ubytki uzupełnić zaprawami mineralnymi na bazie trasy, np.: Optosan NSR, f-my Optolith. Zabieg taki proponuje się ograniczyć do korekty uszkodzonych krawędzi cegieł, narożników, itp., niezbędnych do zapewnienia prawidłowego przebiegu spoin.

- Spoinowanie

Spoiny wypełnić zaprawą wapienno-trasową np., TKF Optosan f-my Optolith z dodatkiem kruszywa kwarcowego. Dobór spoiny wykonać na podstawie zapraw uwidoczonych w zniszczonych partiach obiektu. Spoiny ścian pionowych wykonać jako cofnięte względem lica 2-3mm i przegracować w celu nadania faktury. Spoiny na spływach daszków wypełnić zaprawą do lica i zatrzeć na gładko.

- Patynowanie i impregnacja

Wstawki z nowej cegły scalić laserunkiem na bazie spoiw żelazo-krzemianowych, np. Keim Restauro Lasur. Daszki spływu przesycić hydrofobizującym impregnatem rozpuszczalnikowym np.: Funcosil SNL f-my Remmers. Impregnację prowadzić przez pędzlowanie w celu ograniczenia zanieczyszczenia sąsiadujących powierzchni.

7.2. Przęsła stalowe/Ażur

- Demontaż

Zachowane przęsła stalowe ponumerować i zdemontować.

- Oczyszczanie

Metal oczyścić metodą strumieniowo-ścierną poprzez piaskowanie kruszywem kwarcowym. Podczas oględzin in-situ nie stwierdzono w obrębie zachowanych elementów pozostałości zachowanych powłok historycznych. Podczas oczyszczenia metalu zaleca się jednak dokładne oględziny podłoża w celu wychwycenia ewentualnych reliktyw powłok malarskich.

- Naprawy ślusarskie i rekonstrukcje

Rekonstrukcje wykonać ze stali czarnej łączonej z oryginałem, w zależności od miejsca występowania ubytku, za pomocą spawania lub nitowania. Spawy opracować poprzez szlifowanie. Dekoracje wykonać metodą kowalską. Rozpoznanie wymaga sposobu łączenia elementów kutech (pręty) i lanych (groty) obecnych w obiekcie. W zależności od typu materiału lanego – żeliwo/staliwo dostępne są tylko określone metody łączenia.

- Wykonanie powłok dekoracyjno-ochronnych

Przed naniesieniem powłok dekoracyjno-ochronnych stal dokładnie odtłuścić. Powłokę antykorozyjną nanieść poprzez cynkowania galwaniczne lub metodą „na zimno” za pomocą farb zawierających cynk metaliczny np.: Zinga f-my Zinga Metall. Końcową powłokę dekoracyjną wykonać w kolorze czarnym-matowym z użyciem spoiwa kompatybilnego z zastosowaną technologią zabezpieczenia antykorozyjnego.

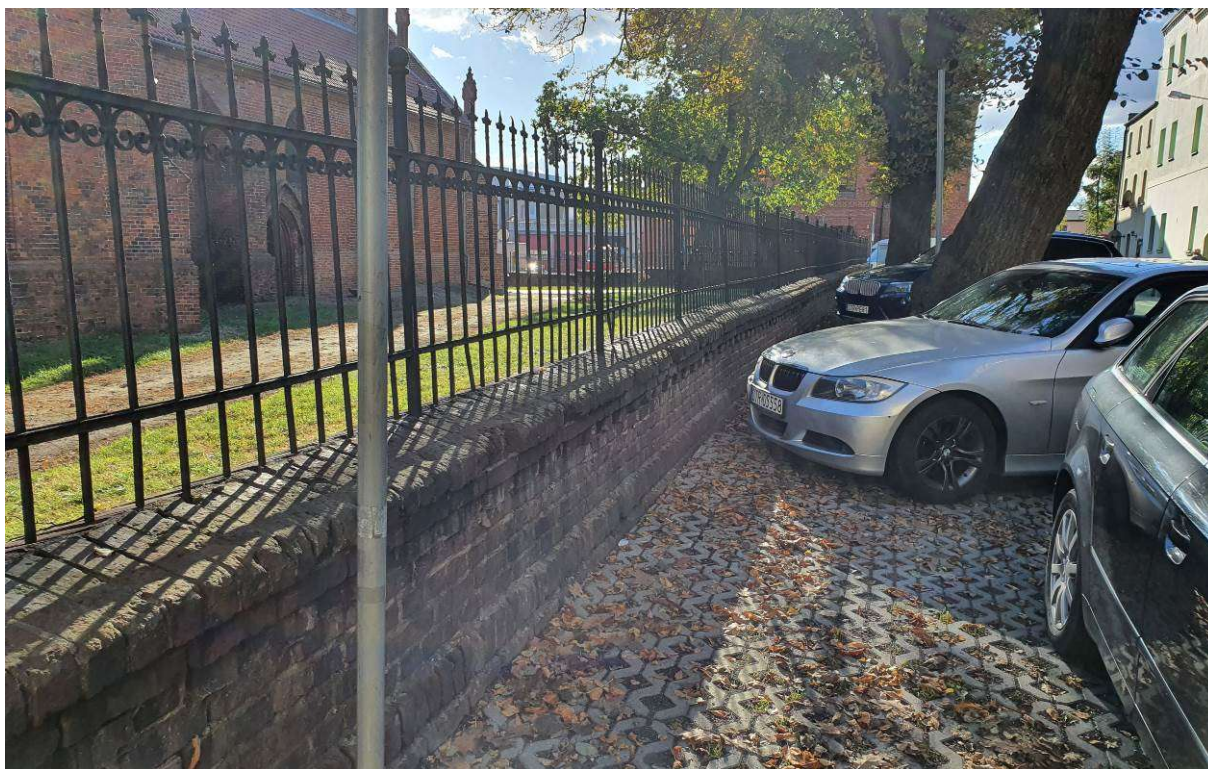
-Montaż ogrodzenia

Słupki główne przęseł osadzić w koronie muru na zaprawie trasowej. Podczas montaż skorygować optycznie odchylenia podbudowy od pionu.

8. Dokumentacja fotograficzna i rysunkowa

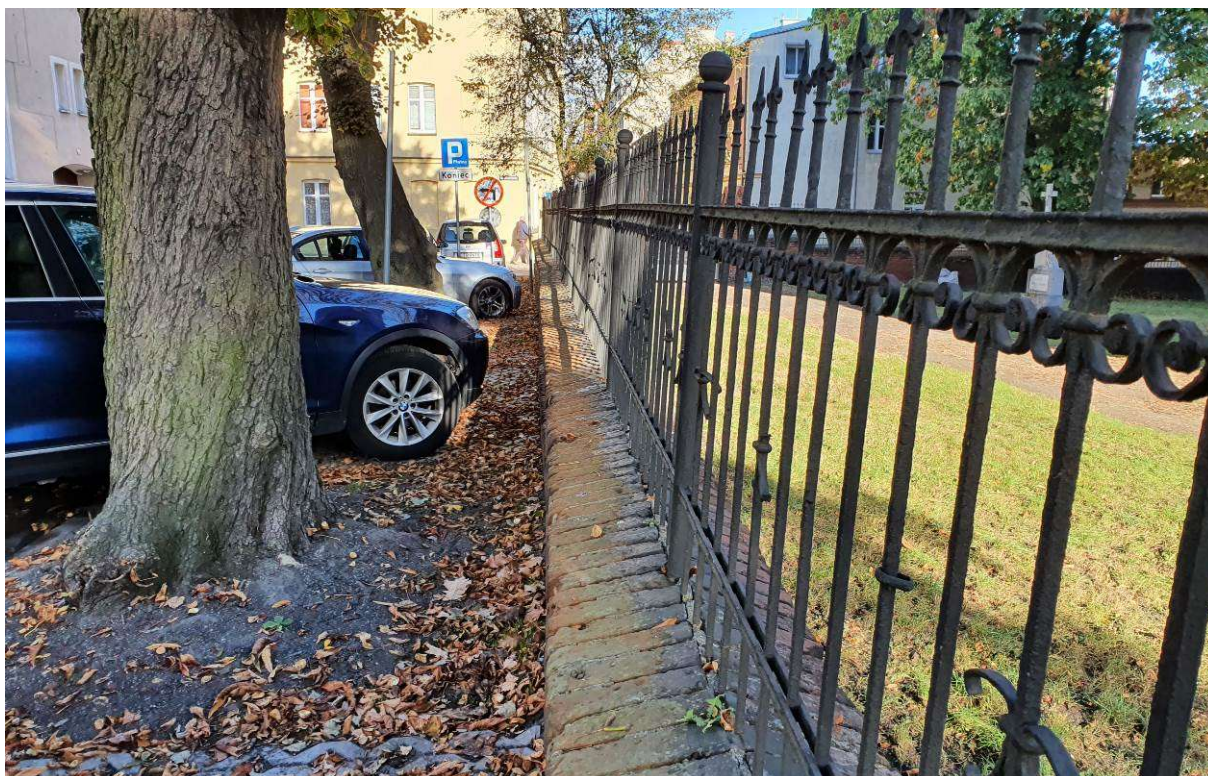

Fot.1. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Widok ogrodzenia terenu przykościelnego od strony ulicy Mikołaja Kopernika.

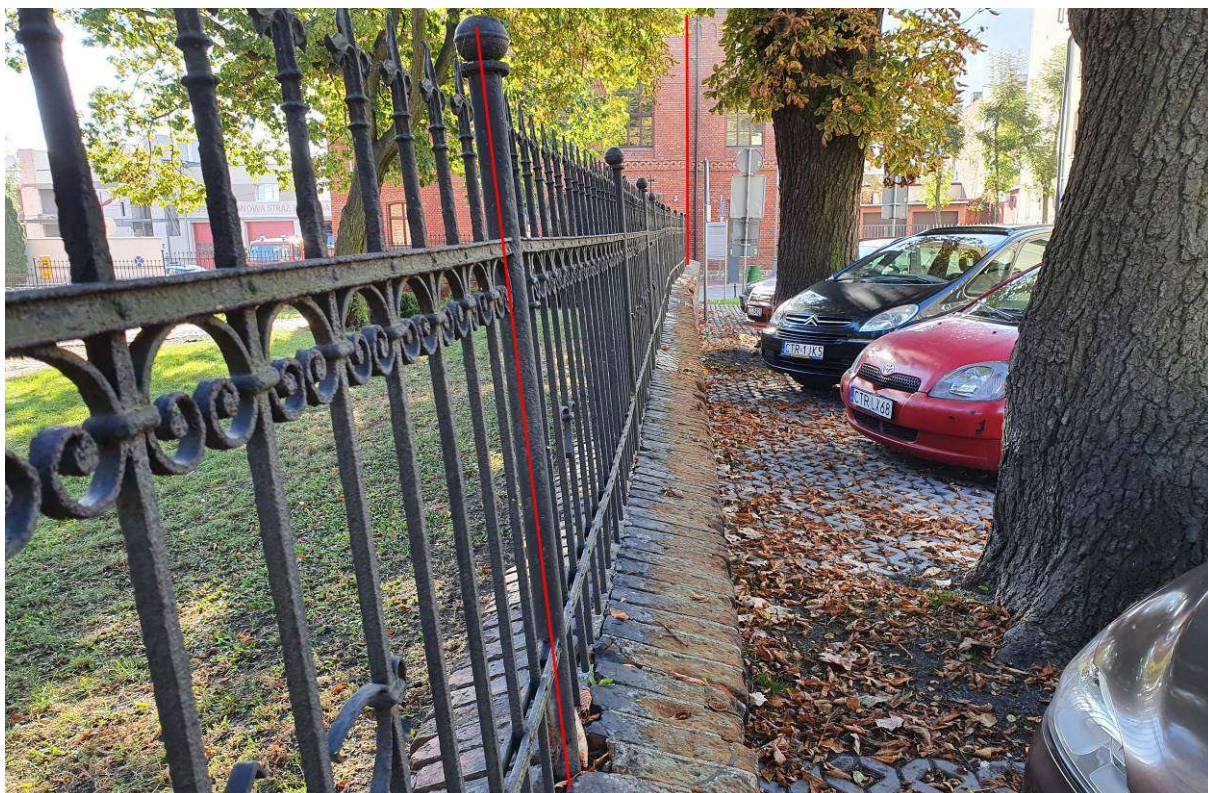

Fot.2. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Widok ogrodzenia terenu przykościelnego wzdłuż ulicy Mikołaja Kopernika. Na zdjęciu widoczne są lokalne wyboczenia muru spowodowane przez napór korzeni drzew.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

Fot.3. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Widok ogrodzenia terenu przykościelnego wzdłuż ulicy Mikołaja Kopernika. Na zdjęciu widoczne jest odchylenie muru od pionu w kierunku terenu przykościelnego spowodowane przez napór korzeni drzew.

Fot.4. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Widok ogrodzenia terenu przykościelnego wzdłuż ulicy Mikołaja Kopernika. Na zdjęciu widoczne jest odchylenie muru od pionu w kierunku terenu przykościelnego spowodowane przez napór korzeni drzew.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

Fot.5. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Widok ogrodzenia terenu przykościelnego od strony ulicy Mikołaja Kopernika. Wątek ceglany jest silnie zniszczony o licu złuszczonej z widocznymi śladami wysoleń i dezintegracji granularnej.

Fot.6. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Widok ogrodzenia terenu przykościelnego od strony ulicy Mikołaja Kopernika. Wątek ceglany jest silnie zniszczony o licu złuszczonej z widocznymi śladami wysoleń i dezintegracji granularnej.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

Fot.7. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Widok ogrodzenia terenu przykościelnego od strony ulicy. Mikołaja Kopernika. Na zdjęciu widoczne głębokie ubytki spoin.

Fot.8. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Północne przęsło ogrodzenia w widoku od strony terenu przykościelnego. Wątek ceglany jest silnie zniszczony o licu złuszczone z widocznymi śladami wysoleń i dezintegracji granularnej.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

Fot.9. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Brama od strony ulicy Mikołaja Kopernika.

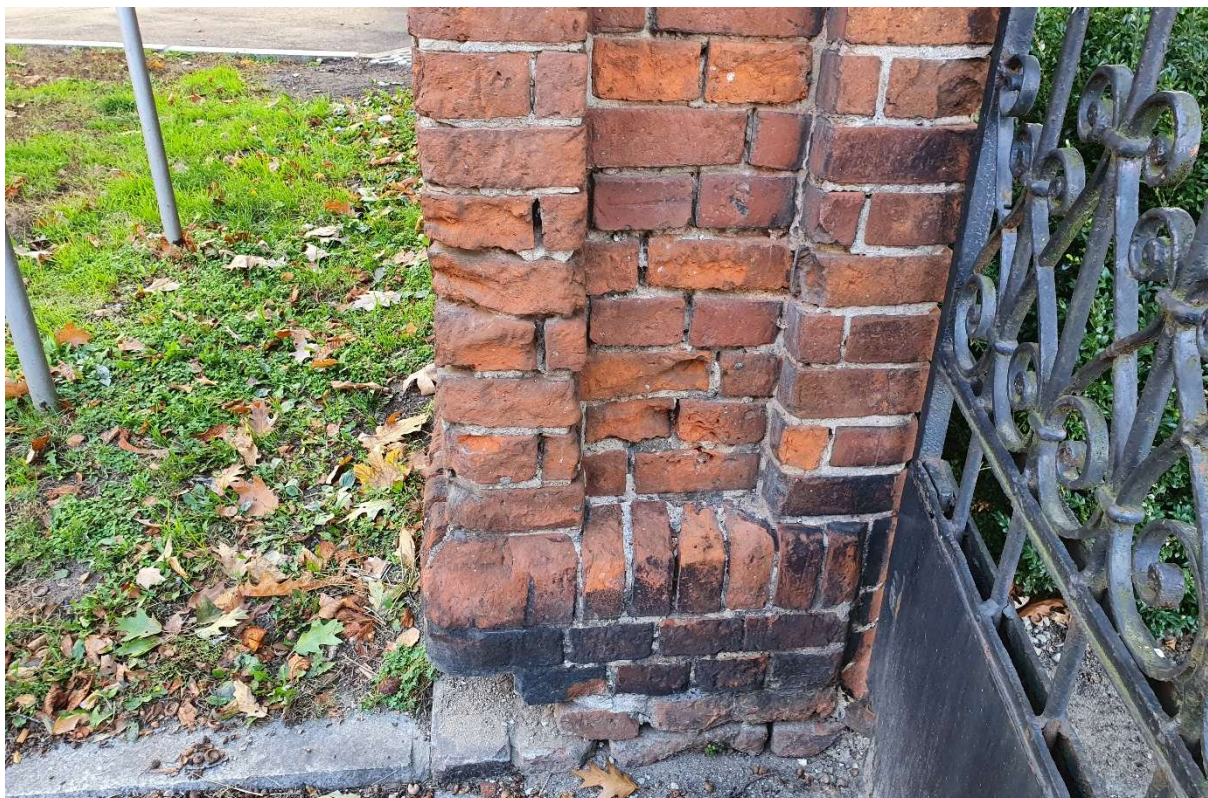

Fot.10. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Brama od strony ulicy Mikołaja Kopernika. Stan zachowania obicia w dolnej części skrzydeł.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

Fot.11. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Lewy słupek bramy od ulicy Mikołaja Kopernika. Na zdjęciu widoczne przemurowania wyspoinowane jasnoszarą zaprawą cementową.

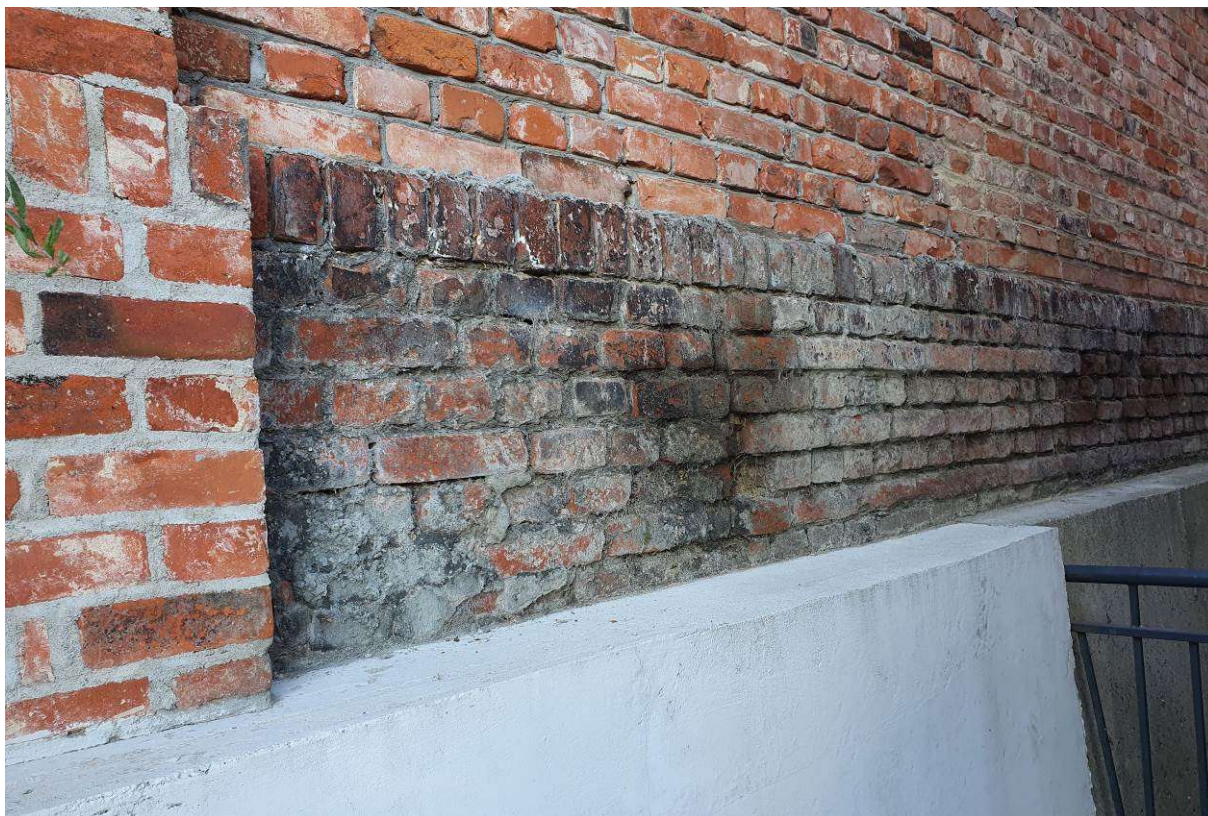

Fot.12. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Lewy słupek bramy od ulicy Mikołaja Kopernika. Na zdjęciu widoczne uszkodzenia o charakterze dezintegracji granularnej spowodowanej najprawdopodobniej przez zasolenie materiału.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

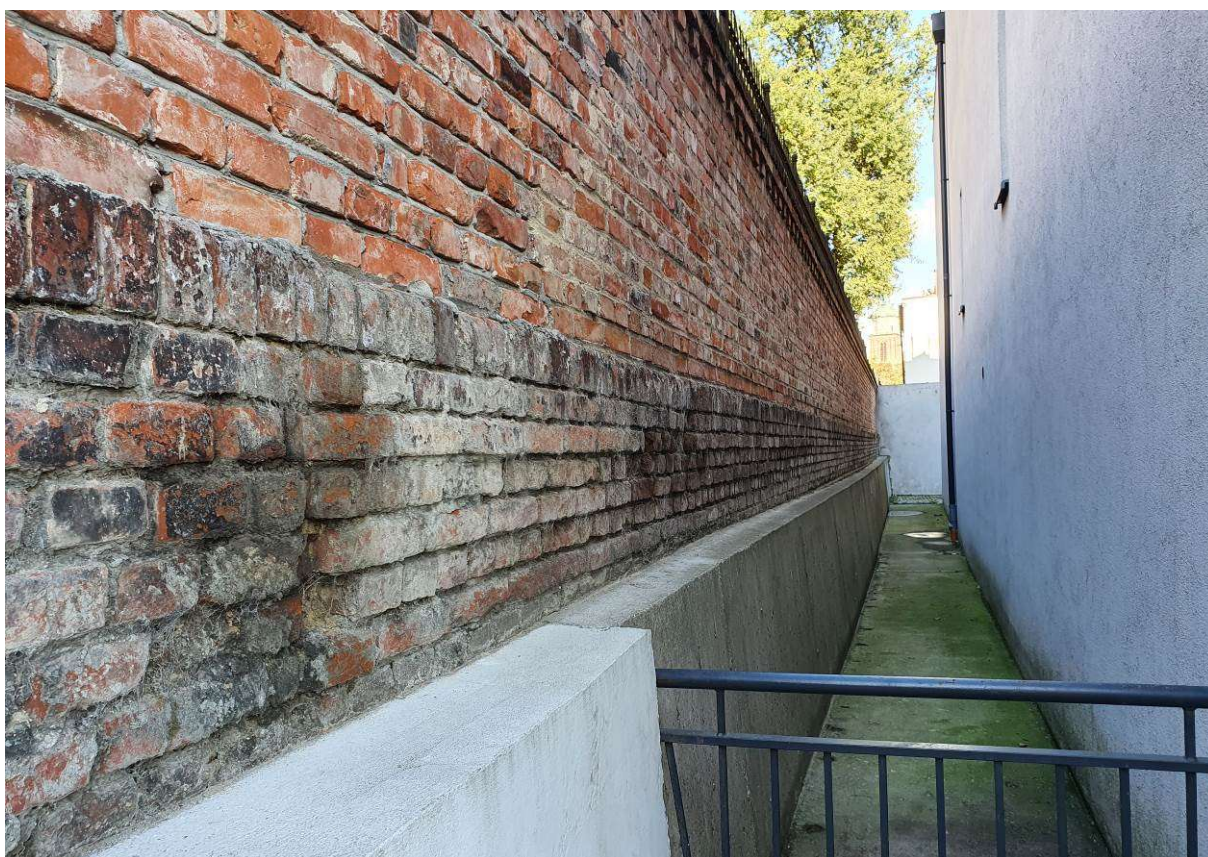

Fot.13. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Prawy słupek bramy od ulicy Mikołaja Kopernika. Na zdjęciu widoczne przemurowania wykonane z cegły o dość przypadkowej kolorystyce.

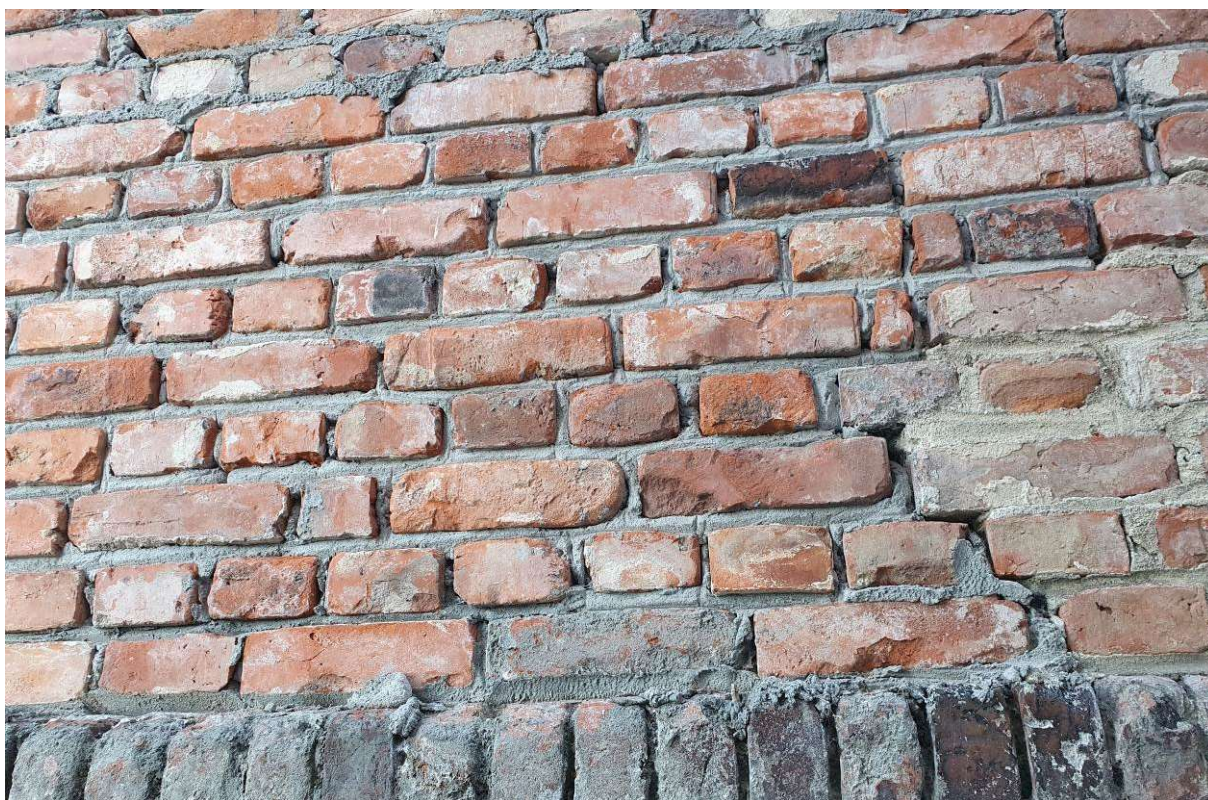

Fot.14. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Fragment przęsła od strony Bulwaru 1000-lecia.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

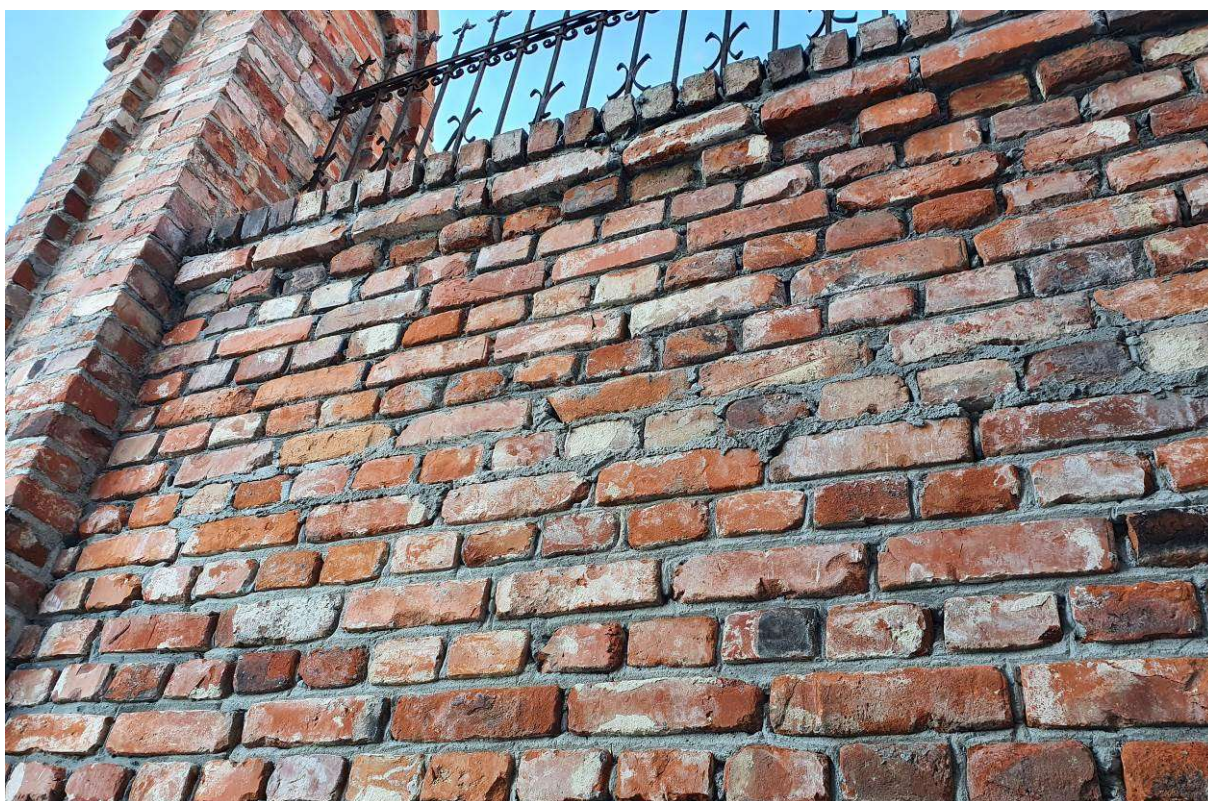

Fot.15. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Fragment przęsła od strony Bulwaru 1000-lecia.

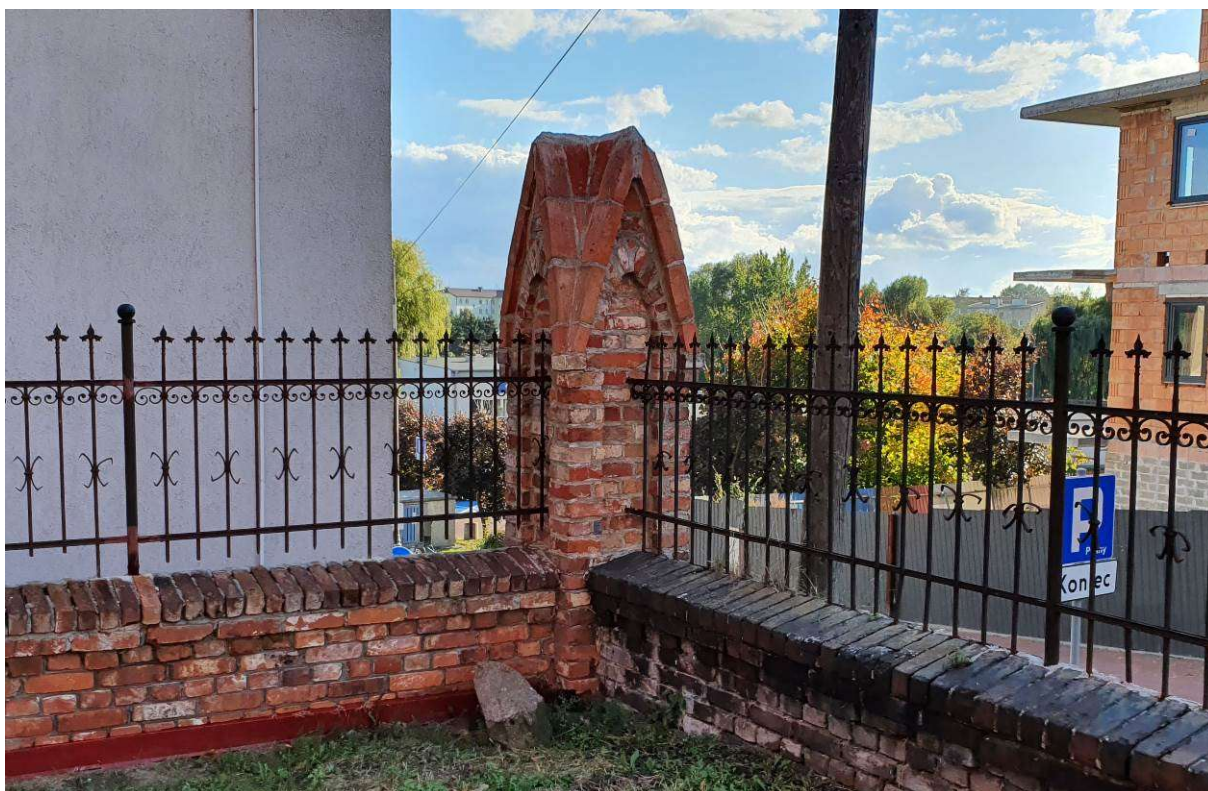

Fot.16. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Przęsła od strony Bulwaru 1000-lecia. Na zdjęciu widoczny fragment noszący świeże ślady spoinowania cementową zaprawą murarską.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

Fot.17. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Przęsła od strony Bulwaru 1000-lecia. Na zdjęciu widoczny fragment noszący świeże ślady spoinowania cementową zaprawą murarską.

Fot.18. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Sterczyzna południowo-zachodniego narożnika ogrodzenia w widoku od strony terenu przykościelnego.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

Fot.19. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Fragment południowego odcinka ogrodzenia po niedawnych pracach remontowych. Na zdjęciu widoczne lokalne wysolenia oraz listwa dociskowa folii kubekowej.

Fot.20. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Fragment południowego odcinka ogrodzenia po niedawnych pracach remontowych. Na zdjęciu widoczne lokalne wysolenia oraz listwa dociskowa folii kubekowej.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

Fot.21. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Południowy odcinek ogrodzenia po niedawnych pracach remontowych. Na zdjęciu widoczna granica pomiędzy częścią remontowaną (graniczącą z działką 143) a nieremontowaną (graniczącą z działkami 144/1 i 144/2).

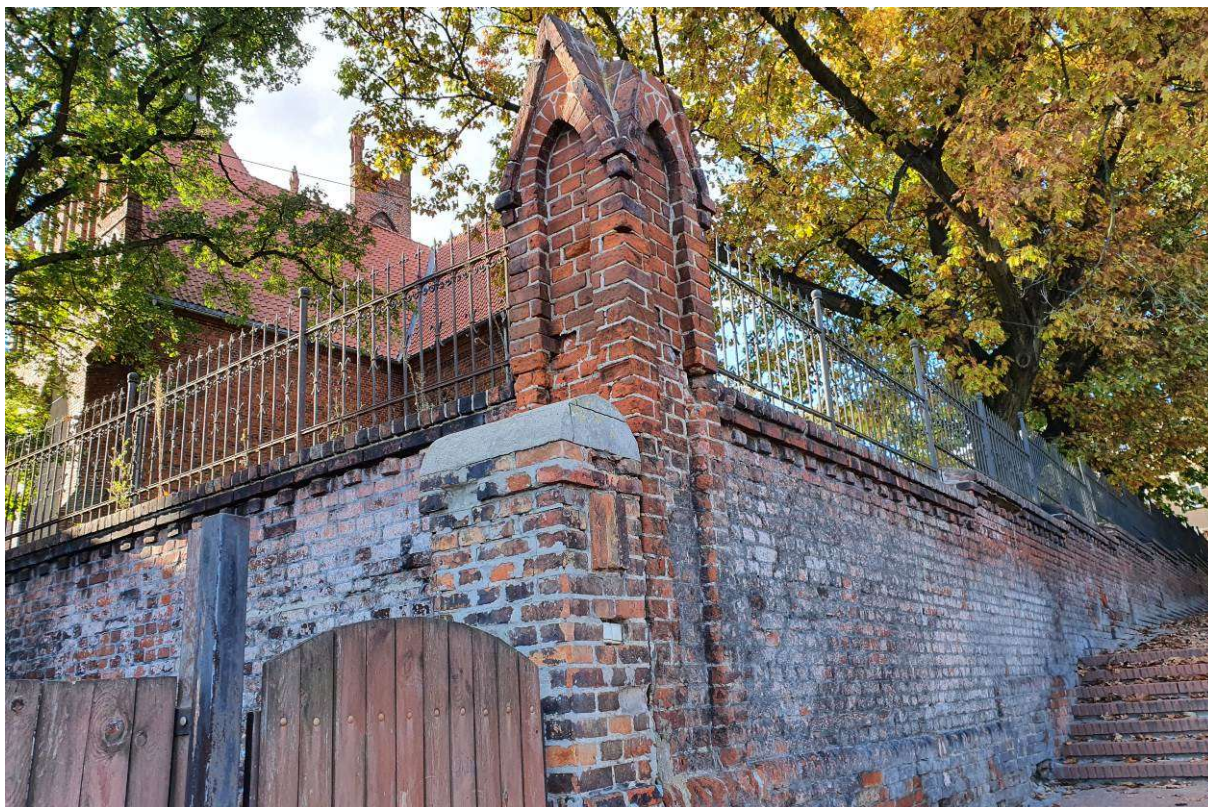

Fot.22. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Sterczyzna południowo-wschodniego narożnika ogrodzenia w widoku od strony terenu przykościelnego.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

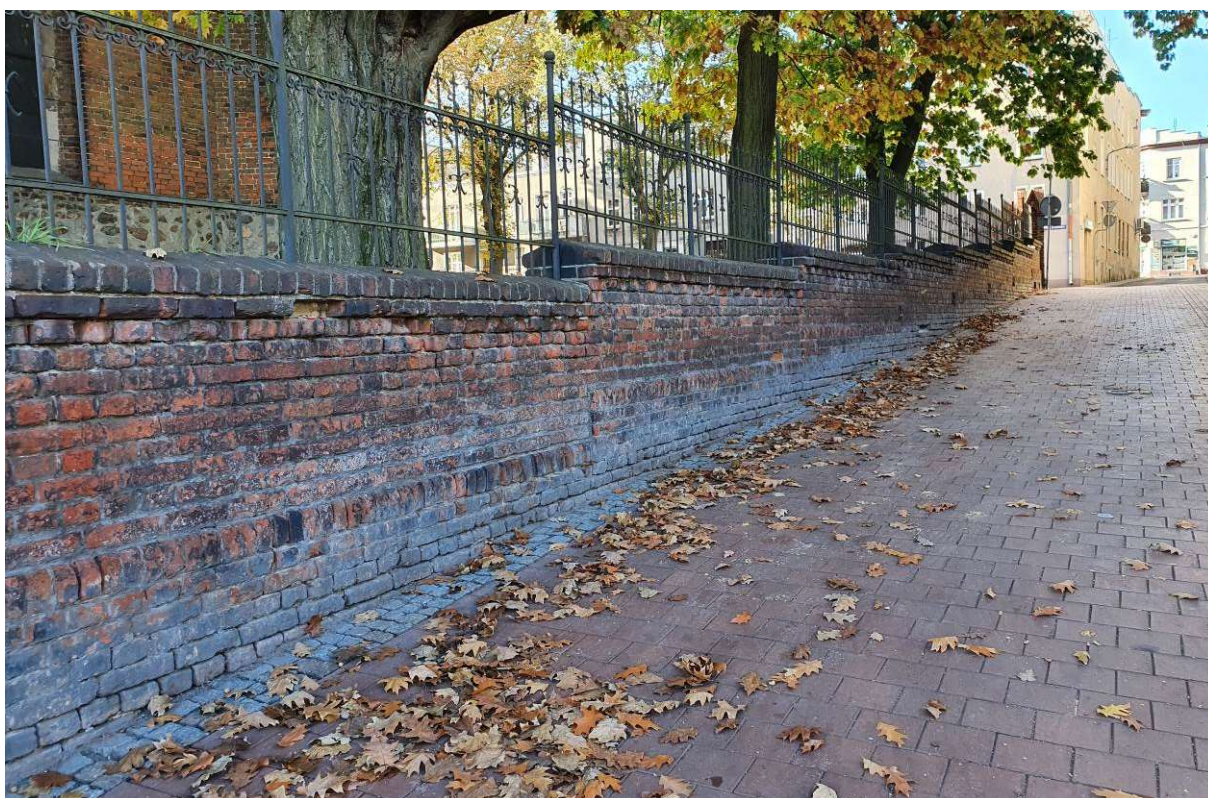

Fot.23. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Przęśla południowe w widoku od strony działki 144/2. Na zdjęciu widoczne obszerne zasolenie muru.

Fot.24. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Południowo-wschodni narożnik ogrodzenia w widoku od strony działki 144/2. Na zdjęciu widoczne obszerne zasolenie muru.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

Fot.25. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Przęsła wschodniej strony ogrodzenia w widoku od strony ulicy Strzeleckiej. Powierzchnię wątku w dolnej części jest pokryta obfitymi nawarstwieniami organicznymi.

Fot.26. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Przęsła wschodniej strony ogrodzenia w widoku od strony ulicy Strzeleckiej. W okolicach narożnika południowo-wschodniego występuje kumulacja soli rozpuszczalnych w wodzie oraz fragmentów noszących ślady ich działania.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

Fot.27. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Przęśła wschodniej strony ogrodzenia w widoku od strony terenu przykościelnego.

Fot.28. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Przęśła wschodniej strony ogrodzenia w widoku od strony terenu przykościelnego. Widoczne głębokie ubytki spoin i materiału ceramicznego.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

Fot.29. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Przęśla wschodniej strony ogrodzenia w widoku od strony terenu przykościelnego. Lokalnie czytelne są zniszczenia spowodowane przez sole rozpuszczalne w wodzie.

Fot.30. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Brama wjazdowa od strony wschodniej. Na zdjęciu widoczne uszkodzenia słupów bramy, ubytki cegieł, spoin, itd.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

Fot.31. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Detal wtórnego osadzenia skrzydła bramy w murze.

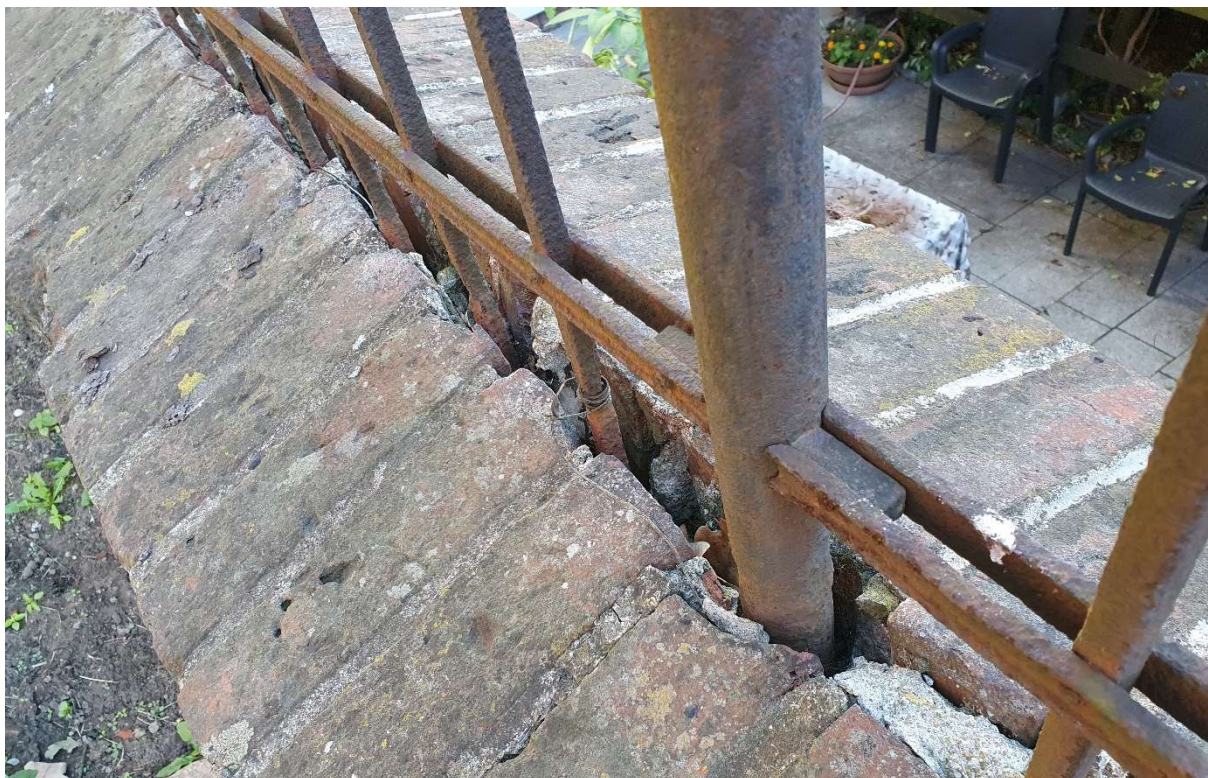

Fot.32. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Detal wtórnego osadzenia skrzydła bramy w murze.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WYBRANYCH
FRAGMENTÓW OGRODZENIA (STRONA PÓŁNOCNA, POŁUDNIOWA I WSCHODNIA)
KOŚCIOŁA PW. ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA W CHEŁMŻY

Fot.33. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Stan zachowania ażuru. Metal jest głęboko skorodowany a przekroje profili pomniejszone. Na zdjęciu fragment dekoracji wykonanej w technikach odlewniczych, łączonej z elementami kutymi.

Fot.34. Chełmża, parafia pw. św. Mikołaja Bpa. Stan zachowania wążku ceglanego. Na grzbiecie/kalenicy ceramicznego spływu pojawiają się podłużne spękania umożliwiające penetrację wody opadowej. Ogrodzenie w tych obszarach utraciło sztywność zakotwienia.